

НАЙМЕННІ ўПРЫГАЖЭННЯў
У БЕЛАРУСКАЙ І АНГЛІЙСКАЙ МОВАХ

Вызначэнне агульнага і асобнага ў семантыцы найменняў упрыгажэнняў адзення ў рознаструктурных мовах – нявырашаная праблема ў тыпалагічных даследаваннях. Адзенне і асаблівасці яго выкарыстання з’яўляюцца артэфактамі культуры і яе прадуктамі. У адзенні і яго ўпрыгажэннях праяўляецца этнічная адметнасць нацыі, фіксуюцца сацыяльныя ўстаноўкі, ідэнтыфікуюцца асаблівасці характару і побыту народаў.

З дапамогай метадаў поля і кампанентнага аналізу было даследавана 157 беларускіх лексічных намінацый і 202 англійскія лексемы, якія складаюць адпаведныя семантычныя групы і падгрупы.

Аналіз лексічнай структуры найменняў упрыгажэнняў адзення ў беларускай і англійскай мовах паказаў, што найбольш часта актуалізуюцца наступныя семы:

- **памер:** ‘вузкае ўпрыгажэнне’ – *тасьма, braid*; ‘шырокае ўпрыгажэнне’ – *буф, puffs*;
- **форма:** *бірулька* ‘падвеска для ўпрыгажэння на ланцужку або на бранзалеце’, *кулон, pendant, шпілька, pin, грэбень, comb*;
- **матэрыял:** *жакард, brocatelle* ‘тканіна’, *спражка, plate* ‘метал’, *стразы, (semi)precious stone* ‘камень’, *манто, cloak, гаржэтка, neckpiece* ‘футра’;
- **колор:** *чорны, black, памяранцавы, orange*;
- **функцыя:** *фата, bridal veil* ‘для вяселля’, *цацкі, trinket* ‘для кожнага дня’, *каралі, necklace* ‘для асаблівых ўрачыстых выпадкаў’;
- **статус носбіта:** *вэлюм* ‘лёгкае жаночае покрыва з кісяі, карункаў, шоўку, якое зачыняе галаву і верхнюю частку цела (нявеста)’, *crown* ‘карона (каранаваная асоба)’.

Агульнымі семантычнымі характарыстыкамі для беларускай і англійскай моў з’яўляюцца вылучаныя тэматычныя групы ўпрыгажэнняў па адпаведных параметрах, абумоўленыя адзінствам успрымання карціны свету двума народамі.

Нацыянальна-спецыфічныя асаблівасці семантыкі ўпрыгажэнняў фарміруюцца пад уплывам розных экстралінгвістычных гістарычных, эканамічных, этнічных фактараў, традыцый, нормаў, моды. Эквівалентныя семантычныя групы адрозніваюцца большай колькасцю адзінак у англійскай мове і іх шырокім семантычным спектрам, што сведчыць пра тэндэнцыю да захавання архаічных лексем ў ёй.